

**ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

**ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ МАР'ЯНА ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»**

**НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОГО
РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЯ «ДЕМОС»**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ**

УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ В БІДГОЩІ (ПОЛЬЩА)

ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АКАДЕМІЧНИЙ ПРОСТІР»

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ І
МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ТА МОБІЛЬНОСТІ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ»**

**ЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙ РОБОТОДАВЦІВ**

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ І БЕЗПЕКА: ЛЮДИНА, ДЕРЖАВА, СОЦІУМ

*Матеріали доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Львів, 15 січня 2026 р.)*

Львів
2026

Суспільні трансформації: людина, держава, соціум : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (15 січня 2026 р.). Львів : Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2026. 327 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 06/25/26 від 29 січня 2026 р.)

У збірнику представлені матеріали доповідей конференції, присвяченої проблемам теорії і практики управління в умовах суспільних трансформацій в Україні та світі. Досліджуються психологічний, соціокультурний, економічний та правовий контексти суспільних трансформацій у глобальному, національному та особистісному вимірах. Особлива увага зосереджена на проблемах соціалізації особистості та міграції як чинниках суспільних трансформацій та формування нового глобального світу.

Редакційна колегія:

- Храпатий С. В.** д.ф.-м.н., професор, віце-президент ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
- Лелик Л. І.** к.е.н., доцент, директор Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Парфенюк Є. І.** к.е.н., доцент, заступник директора з навчально-методичної та виховної роботи Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Магас Н. В.** к.е.н., доцент, заступник директора з наукової роботи Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Васильців Т. Г.** д.е.н., професор, директор ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»
- Садова У. Я.** д.е.н., професор, керівник Науково-дослідного центру соціальної і демографічної політики та управління «Демос», професор кафедри теоретичної та прикладної економіки НУ «Львівська політехніка»
- Ляш О. І.** д.е.н., професор, завідувач сектору макроекономічного аналізу та прогнозування відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, голова ГО «Академічний простір»
- Мединська Т. В.** д.е.н., професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету
- Оліховська М. В.** к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту, економіки та туризму Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Граб М. І.** к.ю.н., доцент, завідувач кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Компанович М. С.** к.психол.н., завідувач кафедри психології та соціально-поведінкових наук Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
- Комп'ютерний макет фахівець Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Попович Т. О.

- © ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2026
- © Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2026
- © ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2026
- © Національний університет «Львівська політехніка», 2026
- © Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, 2026
- © Львівський торговельно-економічний університет, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ І ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ В СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ. ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ КОНТЕКСТИ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	11
Верба О. Б. Примусове виконання як елемент комплаєнсу і фінансової стійкості бізнесу: роль приватних виконавців.....	12
Граб М. І. Мир, справедливість і сильні інституції: теоретико-правові засади реалізації ЦСР 16 в Україні.....	16
Дервянко Б. В. Щодо уточнення нових правил оприлюднення результатів наукових досліджень в умовах воєнних викликів державі і бізнесу.....	22
Ладан М. І. Вектори розвитку публічної служби в Україні: безпековий та антикорупційний вимір.....	28
Мухін О. О. Нерухомість у системі забезпечення безпеки людини, держави та соціуму.....	31
Овсюк А. М., Граб М. І. Логічні основи юридичної діяльності.....	33
Петринич О. Г., Албутова М. О. Соціально-психологічні чинники самореалізації креативних здібностей підлітків.....	42
Петринич О. Г., Шенгофер В. В. Корекція негативних емоційних станів засобами арт-терапії.....	46
Полотнянко О. І. Виборчий процес і соціальні права: правові механізми забезпечення доступної та недискримінаційної участі громадян.....	50
Флис І. М. Роль пропаганди та дезінформації у політичному маніпулюванні.....	53
Черток О. Ф., Турський О. В. Соціальна стійкість громад у надзвичайних ситуаціях: роль органів влади та служб реагування.....	57
Шейбут Д. В. Політична система суспільства в умовах сьогодення: виклики для розвинених країн.....	60

Дерев'янко Б. В.,
*д.ю.н., проф., провідний науковий співробітник,
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України*

Щодо уточнення нових правил оприлюднення результатів наукових досліджень в умовах воєнних викликів державі і бізнесу¹

Воєнна агресія російської федерації негативно вплинула на діяльність абсолютної більшості суб'єктів бізнесу та на економіку держави загалом. В таких умовах активізувалася діяльність дослідників економічних явищ та процесів і їх правового забезпечення. Наукові результати апробуються напряду через надання пропозицій суб'єктам законодавчої ініціативи або виставляються у загальний доступ у наукових виданнях з економіки, права та інших галузей знань. Майже усі українські наукові видання з економіки і права є у відкритому доступі, зокрема і доступні для перегляду та скачування на сайтах у мережі Інтернет. Ще до подій 2014 року нами наводилися міркування відомого дослідника проблем освіти В. О. Огнев'юка стосовно потреби у перегляді окремих ліцензійних умов діяльності у сфері освіти. Зокрема ставилися під сумнів: - показник кількості місць у читальних залах, який за наявності Інтернету виглядав зайвим [2, с. 8]; - показник кількості книг із розрахунку на одного студента і кількості періодичних фахових видань (усі вони представлені в Інтернеті) [3, с. 19; 1, с. 174]. Сьогодні значну кількість застарілих показників у сферах освіти і науки реструктуризовано, а видавничу діяльність із опублікування (в тому числі і в мережі Інтернет) наукових здобутків українських дослідників запропоновано систематизувати та унормувати.

Так, наприкінці 2025 року МОН України ініціювало публічне обговорення положень Проекту наказу МОН України «Про внесення змін до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2018 року № 32, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2018 року за № 148/31600 [4].

Слід вказати на те, що аналізований Проект наказу МОН України не відповідає на кілька принципів питань та може стимулювати поширення проявів корупції у сфері наукової видавничої діяльності. Так, наприклад, діяльність експертів Національного фонду досліджень під час оцінювання

¹ Тези доповіді підготовлено у межах виконання наукової теми «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0123U100002).

робіт претендентів на гранти, діяльність експертів НАЗЯВО під час акредитації освітніх та освітньо-наукових програм, діяльність рецензентів і офіційних опонентів під час оцінки дисертацій і присудження ступеня доктора філософії здійснюється на договірній оплатній основі за цивільно-правовими договорами. У цих випадках при визначенні розміру оплати до уваги беруться критерії кількості годин роботи, наявність наукового ступеня та вченого звання. А до рецензентів наукових статей, поданих до наукових фахових видань України, ставлення розробників Проекта наказу МОН України залишилося радянським: вони повинні безкоштовно виконувати роботу з рецензування. Проте і вимог до особистої відповідальності рецензентів у цьому Проекті наказу МОН України не поставлено [4].

Рецензування, особливо якісне, потребує часу, протягом якого науковий або науково-педагогічний співробітник НДІ чи ЗВО міг би виконати якусь частину своєї основної роботи, визначеної його посадовими інструкціями, за яку він отримує зарплату за основним місцем роботи. Тим більше це актуально в умовах тривалих відключень електроенергії і постановкою цим вибору між різними видами роботи стосовно пріоритетності і можливості виконання за обмежений час.

Відсутність оплати праці рецензентів часто призводить до небажання багатьох відомих вчених входити до складу редакційної колегії (ради) фахового видання, а ще частіше – призводить до входження, проте небажання рецензувати наукові статті. У підсумку часто рецензування здійснюється молодими і найменш фаховими у складі редакційних колегій (рад) фахових видань вченими, або сам автор ставиться в умови пошуку бажаного рецензувати його статтю серед членів редакційної колегії (ради) фахового видання через якесь стимулювання останнього. Тобто проблема усунення корупції у видавничій науковій діяльності та підвищення якості наукових праць у наукових фахових виданнях України без введення хоча б невисокої оплати праці рецензентів подолана не буде. У такій ситуації МОН України має реалізувати принцип субсидіарності, за яким на рецензентів будуть покладені обов'язки з відповідальністю за їх невиконання і з матеріальною винагородою за виконання.

У випадку запровадження оплати праці рецензентів мають бути підвищені вимоги до їх відповідальності. За неякісне рецензування, наслідком якого став допуск до опублікування статті, яка містить значний обсяг елементів академічного плагіату, виправдання ідеології фашизму, рашизму, расизму тощо, інші порушення, до рецензента Проект наказу МОН України має передбачити наступні види покарань:

- попередження;

- виведення зі складу редакційної колегії (ради) фахового видання;
- як окремого або додаткового виду покарання – застосування передбачених законодавством заходів цивільної, дисциплінарної, адміністративної, кримінальної відповідальності залежно від ступеня тяжкості та наслідків порушення.

Крім оплати праці рецензентів важливе значення має фінансування видавничої діяльності самого засновника наукового періодичного видання України в частині виділення йому коштів на мінімально необхідну кількість перевірок на наявність елементів академічного плагіату, запозичень, а також протиправного використання штучного інтелекту під час підготовки наукової статті.

У Додатку 4 до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (підпункт 7 пункту 7) «Критерії для оцінювання наукових періодичних видань України» критерій за номером 6 «Звільнення від будь-якої оплати (внесків) за опрацювання, рецензування та/або оприлюднення статей, поданих здобувачами третього рівня вищої освіти бюджетної форми підготовки, виконаних ними одноосібно (без співавторів)» надає науковому періодичному виданню України цілих 3 бали, що дорівнює 10% від максимуму. Тобто МОН України заохочує журнали до безкоштовного опублікування наукових статей окремих категорій авторів. І зі збільшенням кількості категорій авторів та кількості самих авторів, що належать до таких категорій, у засновника наукового періодичного видання України буде усе менше фінансових можливостей оплачувати проведення перевірки статей на наявність академічного плагіату.

Вважаємо, що:

- наукове фахове видання України, яке підтвердило категорію «А», повинно отримати державне фінансування названих статей витрат із розрахунку по три перевірки, помножені на максимальну кількість статей, опублікованих цим виданням за попередній рік;

- наукове фахове видання України, яке підтвердило категорію «Б», повинно отримати державне фінансування названих статей витрат із розрахунку по дві перевірки, помножені на максимальну кількість статей, опублікованих цим виданням за попередній рік.

Більша за наведену вище кількість перевірок поданих наукових статей на наявність академічного плагіату та матеріалу, згенерованого штучним інтелектом, має здійснюватися за кошти потенційних авторів та/або засновника наукового періодичного видання України.

Названі відрахування з Державного бюджету України мають здійснюватися через МОН України на рахунок НДІ чи ЗВО – засновників наукового періодичного видання України за статтею витрат «Видавничі

діяльність», а не «Освітня діяльність» чи «Наукова діяльність». Розміри оплати праці рецензентів мають визначатися нормативно пропорційно кількості годин, науковому ступеню і вченому званню рецензента. Логічно, це зробити в аналізованому Проекті наказу МОН України через визначення розміру оплати за одну годину роботи рецензента: 1. Кандидата наук, доктора філософії, доктора мистецтва; 2. Кандидата наук, доктора філософії, доктора мистецтва, який має вчене звання доцента, старшого наукового співробітника чи старшого дослідника; 3. Доктора наук; 4. Доктора наук, який має вчене звання доцента, старшого наукового співробітника чи старшого дослідника; 5. Доктора наук, який має вчене звання професора. Окремо мають бути визначені розміри доплат рецензентам, які мають почесне звання «заслужений» або «народний», а також є асоційованими членами (членами-кореспондентами) Національної академії наук України, галузевої національної академії наук, або дійсними членами (академіками) Національної академії наук України, галузевої Національної академії наук.

Також в аналізованому Проекті наказу МОН України має бути визначено мінімальну і максимальну кількість годин, що може бути відведена на рецензування однієї наукової статті, поданої до опублікування у науковому фаховому виданні України категорії «А» і поданої до опублікування у науковому фаховому виданні України категорії «Б». Контроль за кількістю і якістю рецензувань, а, відповідно, і витрачанням коштів для оплати роботи з рецензування, мають здійснювати: головний редактор, заступник головного редактора (за наявності), науковий секретар (за наявності) наукового фахового видання України; ректор, проректор, директор, заступник директора, керівник відділу організації наукової роботи, керівник видавничого відділу та/або інша посадова особа, на яку буде покладено виконання таких обов'язків у складі засновника наукового періодичного видання України.

Крім викладеного вище потребує уточнення положення з другого речення пункту 5 Порядку: «Прийняття заявки відбувається з 01 лютого до 30 квітня включно один раз на три роки». Треба уточнити як це відбуватиметься стосовно певного конкретного видання. Чи вперше відбувається звернення з 01 лютого до 30 квітня будь-якого календарного року, а потім кожні три роки (не раніше) відбувається пролонгація категорії «Б» цим виданням? Чи це стосується усіх видань, і будуть визначені певні календарні роки, наприклад, 2027, 2030, 2033 та ін., в які з 01 лютого до 30 квітня включно відбуватиметься прийняття заявки? І з цим пов'язане питання про теоретично можливу зупинку публікування результатів наукової діяльності за певною галуззю знань або цілим кластером у випадку виключення кількох фахових видань з Переліку наукових фахових видань України з підстав, визначених

пунктом 18 Проекту наказу МОН України. Якщо засновник наукового періодичного видання України чекатиме на подання заявки до 01 лютого поточного (якщо виключення іншого (інших) видання (видань) сталося у січні і місце (місця) звільнилося у січні) або наступного календарного року (якщо виключення сталося з 01 травня поточного року і місце звільнилося з 01 травня поточного року), то зупинка у публікуванні результатів наукової діяльності за певною галуззю знань чи кластером буде не дуже тривалою. А якщо на подання заявки треба буде чекати до 01 лютого заздалегідь визначеного року із інтервалом у три роки, то зупинка у публікуванні результатів наукової діяльності за певною галуззю знань чи кластером може виявитися суттєвою.

Вважаємо за необхідне передбачити можливість автоматичного включення до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» наукового періодичного видання України, що має найвищий рейтинг у межах галузі знань або кластеру, серед видань, що не потрапили до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» за результатами останнього відбору.

Слід також висловити незгоду із пропозицією розділення наукових фахових видань України за групами на кластери. Вважаємо, що наявний розподіл наукових фахових видань України за галузями знань, як є сьогодні, є логічним і вірним. Якщо буде запроваджено кластеризацію, то ті наукові видання, в яких сьогодні публікуються наукові статті за різними галузями знань, проте за схожою тематикою, наприклад з економічних і юридичних наук одночасно, втратять свою родзинку, оскільки будуть вимушені або розділятися на два чи більше видань, або залишаться в одному напрямі і втратять другий або більше напрямів. Сьогодні в Україні наявні видання, які є фаховими з економіки та права; філософії та історії; педагогіки та психології та ін.

Пропонуємо не запроваджувати у Проекті наказу МОН України терміну «кластер», а формувати Перелік наукових фахових видань України на основі наявних галузей знань, зокрема допускаючи належність видання одночасно до двох або більше галузей знань, які з різних сторін розглядають схожі проблеми або правовідносини.

Крім викладеного вважаємо за необхідне пропонувати коригування змісту підпункту 4 пункту 7 Проекта. Так, для українських дослідників опублікування результатів своїх робіт у журналах категорії «А» давно є нормою. Тому для українських членів редколегії вимога стосовно не менше трьох публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, є заниженою. Пропонуємо або змінити строк:

«...не менше трьох публікацій за останні **три роки**, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus»;
або змінити кількість публікацій:

«не менше **п'яти публікацій** за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus».

Натомість для членів редколегії, які перебувають у трудових відносинах з іноземними закладами вищої освіти та/або науковими установами, пропонуємо взагалі прибрати вимогу щодо публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Достатньо буде вказати вимогу щодо мінімальної кількості публікацій у фахових високорейтингових виданнях держав-членів ЄС або ОЕСР. Це пояснюється тим, що не в усіх державах світу, зокрема і державах-членах ЄС, є вимога до вчених щодо опублікування результатів роботи у виданнях, що індексуються у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus.

Вважаємо, що запропоновані уточнення до нових правил оприлюднення результатів наукових досліджень в умовах воєнних викликів державі і бізнесу сприятимуть підвищенню якості публікацій результатів наукових досліджень, особливо з економічних та правових наук.

Список використаних джерел:

1. Дерев'янка Б. В. Ліцензування як засіб регулюючого впливу держави на діяльність навчальних закладів. *Форум права*. 2011. № 4. С. 167-178.
2. Огнев'юк В. Криза – момент істини для університетської освіти. *Вища школа*. 2009. № 11. С. 5-16.
3. Огнев'юк В. Університетська освіта України в контексті перспектив європейської інтеграції. *Віче*. 2010. № 20. С. 16-20.
4. Проєкт наказу МОН України «Про внесення змін до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2018 року № 32, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 лютого 2018 року за № 148/31600. *Офіційний портал Міністерства освіти і науки України*. URL : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/regulatorna_dijalnist/2025/oprylyudn-proyektiv-rehulyat-aktiv-2025/11/17/poriadok-formuvannia-pereliku-regulatorna-politika-1.pdf

Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум

*Матеріали доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції
Львівського інституту
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
(м. Львів, 15 січня 2026 р.)*

Оргкомітет не завжди поділяє думку та погляди авторів.
Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв,
цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Підписано до друку 11 лютого 2026 р.

Формат 60x84 1/16

**Папір офсетний
Тираж 100**

Друк офсетний

**Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
79028, м. Львів, вул. Зелена, буд. 149, корпус 4**